

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Febr. 1878, kl. 5 e. m.

*Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3,
angående föreslagna skrivelser till Kongl. Maj:t dels om
civila uniformers och biskopsskrudars afskaffande, dels
om förenkling i militära uniformen m. m.*

Uti afgifven till Utskottets behandling hänvisad motion, N:o 64, har Herr A. P. Lind, i hufvudsakligt syfte att i vårt land ännu kvarvarande på skilnad mellan de olika samhällsklasserna tydande tecken måtte förmedlas och försvinna samt till en del äfven af ekonomiska skäl, yrkat, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t begära:

- 1) att alla civile tjänstemäns uniformer må afskaffas och, der så finnes nödvändigt, ersättas med något enkelt tjänstetecken;
- 2) att den militära uniformen må betydligt förenklas och skyldigheten att bära den utom tjensten upphävas eller inskränkas; samt
- 3) att biskopsskrudarne må afskaffas och rätt lemnas församlingarne att besluta om mess-skruden vidare skall brukas eller icke.

Hvad beträffar de civila uniformerna, hvilkas behöflighet motionären synes hafva delvis underskattat, under det han å andra sidan har velat tillägga dessa uniformer en vigt och betydelse, som säkerligen icke med dem varit åsyftad eller vunnits, finnes det, enligt Utskottets uppfattning, åtskilliga, som icke kunna utan verklig olägenhet afskaffas, nemligen sådana, som bäras af tjänstemän och betjente, hvilka stå i nära och liflig beröring med den stora allmänheten, såsom t. ex. de vid

jernvägstrafiken tull- och postverket anstälde, samt kronofogdar och länsmän. För dessa personer lär icke vid tjänstgöring ett enkelt, lätt förbisett tjänstetecken vara till fyllest.

Änskönt Utskottet således icke i allo kan dela motionärens uppfattning i afseende å de civila tjänstemännens uniformer, och Utskottet ej förbiser att civila paraduniformer icke uppbäras af tidsandan, som sträfvar att bringa orden "drägten gör icke mannen" till en allmän verkligt lefvande sanning, samt att det förty icke är osannolikt att bruket af sistnämnda uniformer vid uppvaktningar och dylikt inom en ej allt för långt aflägsen framtid försvinner, har Utskottet dock funnit motionen i denna del till en viss grad värd uppmärksamhet och bifall, hvadan Utskottet, i ändamål att få påskyndadt oftanämnda paraduniformers försvinnande, hvilket skulle vara till ekonomisk fromma för en mängd embets- och tjänstemän, anser sig böra förorda motionen så till vida att Utskottet

1:o föreslår en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan att Kongl. Maj:t tacktes, i fråga om de embets- och tjänstemän, hvilkas tjensteutöfning icke är af beskaffenhet att föranleda bärande af uniform, meddela sådant förklarande, hvarigenom den skyldighet i detta afseende, som kan anses åligga dem, varder upphäfd.

I afseende å militära uniformer, om hvilka förekommer att de, i motsats mot hvad motionären tyckes förutsätta, äro föreskrifna till begagnande *utom* tjensten endast undantagsvis, vid högtidliga tillfällen såsom bröllop, barndop och begrafningar, håller Utskottet före, att en sannolikt snart förestående genomgripande arméorganisationsförändring nödvändigt måste, utan särskild tryckning, medföra förändring jemväl af det militära uniformsväsendet, dervid antagligen icke förbises att uniformerna, i de delar sådant kan vara af nöden, förenklas samt onödig granlåt borttages, hvadan Utskottet

2:o hemställer, att hvad motionären i denna del yrkat icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Såsom skäl för sitt yrkande i tredje punkten, att nemligen biskopsskrudarne måtte afskaffas samt rätt lemnas församlingarne att besluta om mess-skruden vidare skall brukas eller icke, anför motionären, *dels* att kyrkans män efter ståndens afskaffande ej längre vore högmyndige prelater och män i staten, utan helt enkelt ordets tjennare, som hade att i ödmjukhet och Herrans fruktan föda sin hjord, och att, då således en hierarki vore fullkomligt oförenlig med tidens frisinnade och kristligt protestantiska begrepp, äfven de yttre tecknen derför, som låge i biskops- och mess-skrudarne borde bortfalla; *dels* att, då orsaken, hvarför dessa minnen från den påfviska tiden bibehållits hos oss efter reformationen, varit önskan att afböja misstankar om calvinistiska syften, men sådana nu längesedan försvunnit, borde äfven dessa minnen försvinna; *dels ock* att i fråga varande skrudar icke längre uppbures af någon

vördnad från folkets sida, utan snarare tvärtom och att en allvarlig kristen ej gerna ville bidraga dertill då hans gudstjenst blefve föremål för åtlöjet, hvarjemte motionären förmält, att mess-skrudarne ännu på några trakter i folkmedvetandet torde vara omgifna med en viss helgd.

Motionären har här ställt sig på sann evangeliskt luthersk ståndpunkt samt med beaktansvärd omtanka om gudstjenstens helgd sökt anvisa kyrkans öfverherdar en krets för deras verksamhet som icke tillstodder dyrbara prålände drägter, och Utskottet, som i allo delar de af motionären anförda talande skäl och finner frågan om biskoparnes befrielse från deras prelatensiska omhölje vara af vida djupare betydelse än att den, såsom af motståndare till förslaget anmärkts, borde betraktas endast såsom en skraddare- eller tolettfråga, får, med fästadt afseende å den betydelse, som ett Riksdagens uttalande i ämnet bör hafva för Kyrkomötet,

3:o hemställa, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t begär att biskopsskrudarne må afskaffas och rätt lemnas församlingarna att besluta om mess-skrud vidare skall brukas eller icke.

Stockholm den 25 Februari 1878.

På Utskottets vägnar:

Eug. Clairfelt.

Reservationer:

af Herr *Lind* vid 1:a och 2:dra punkterna;
af Herrar *Clairfelt*, *Behmer*, *Leijer* och *Hedin* vid 3:dje punkten.
